

BOEKEN

ROMAN

Het pijnlijke verlies van de kindertijd

Joris Alderweireldt kijkt vanuit zijn kamertje uit op het kerkhof. Met de verrekijker die hij van zijn moeder heeft gekregen voor zijn communie, tuurt hij naar de zerk van zijn vader. Joris is een buitenbeentje van elf, twaalf jaar. Zijn vader is gestorven toen hij twee jaar was en zijn moeder zit meestal in Spanje. Hij wordt opgevoed door zijn oom en tante.

Net zoals in zijn debuut *Marcel* uit 1999 en in het in 2000 verschenen *Mijn tweede huid* schetst Mortier in *Sluiterijd* in poëtische beelden het leven van een sensitief dorpsjongetje dat opgroeit tussen volwassenen. Joris, 'een van ernst doortrokken joch', beleeft zijn laatste zomer in het Vlaamse dorpje Stuyvenberghe, voordat hij naar het college van de jezuïeten zal gaan en in de stad moet wonen. Ook zijn vader zal er verdwijnen, want het kerkhof dat midden in het dorp ligt, zal worden verplaatst.

Joris leeft met de kiekjes van zijn ouders en hemzelf, die hij samen met brieven en ansichten in een valies bewaart. Terwijl hij vroeger nog zorgeloos tussen de zombeschenen zerken speelde, ontwaakt nu zijn nieuwsgierigheid naar de wereld buiten het kerkhof en ontwikkelt hij een enorme leeshonger. In bed of op het

trapje in de winkel van zijn oom en tante leest Joris over sterrenkunde, geografie, scheikunde, biologie. Ook taal fascineert hem. 'Huilverend van extase' blijft hij, na herhaaldelijk doorstrepen, zoeken naar de juiste woorden in zijn opstellen. Maar de meester gaat er altijd met een rode pen doorheen en hij krijgt ze 'als een bebloed laken' terug. 'Ge moet niet overdrijven.'

Sluiterijd beschrijft het pijnlijke verlies van de kindertijd, de gang van het licht naar het donker. De paradijselijke roes verdwijnt en maakt plaats voor kennis van de wereld, voor het bewustzijn van de volwassene. Maar het is een bewustzijn dat schrijnt. Want de tijd gaat onherroepelijk voort en laat alles wat ooit heeft bestaan verdwijnen. Zoals in de film die verkeerd op de spoel zit, waardoor Joris de beelden in omgekeerde volgorde ziet: zijn vader verdwijnt ruggelings in de donkere tunnel van de spoordijk, zoals hij uit het leven van Joris is verdwenen. Wat rest, zijn foto's: 'schilfers licht die de sluiters met een droge klik van de tijd heeft afgesneden'.

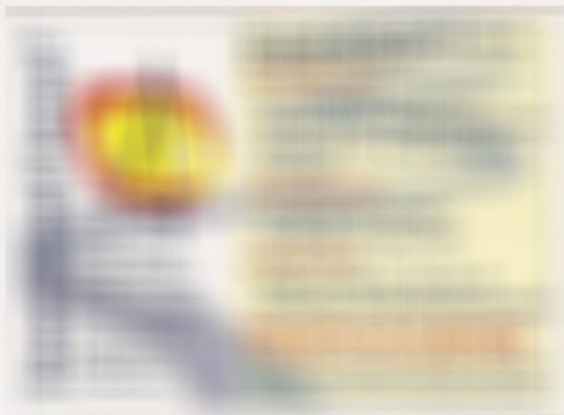
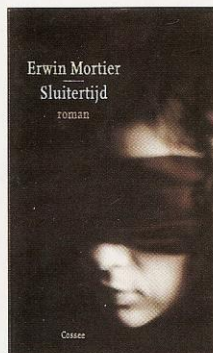
Brieven. Films, al herinnert de oudere Joris zich bij het zien van de beelden niets, laat staan dat hij dat joch dat 'zo stomweg gelukkig' rondspringt kent.

In de hartverscheurende slotscène is zijn kindertijd definitief voorbij. Het is september. Na twee weken in de stad keert

Joris voor het eerst terug naar zijn dorpje. In de trein wordt hij ziek en krijgt een heftige huilbui. Compleet met persen en weëen beschrijft Mortier hoe de volwassen Joris zich in een soort koortsstuip aandient en hij niet meer samenvalt met het kind in hem. 'Het was alsof ik uit mijn eigen poriën naar buiten gutste, tegenover mezelf plaatsnam op de bank en

verbouwereerd als iemand die een vreemde ziet huilen dat kind daar bezag, pet op het hoofd, valiesje tussen zijn schenen, stikkend van een droefenis die even absoluut als vluchtig leek.' Waar hij als kind bij een blik in de spiegel dwars door zichzelf heen keek, komt Joris zichzelf nu tegen. 'Door de groeiende duisternis kon ik in het vensterglas mezelf nooit lang ontwijken.' Datzelfde weekend neemt hij afscheid van zijn dode vader. De ontruiming is begonnen. Het is een aangrijpend afscheid dat tegelijk een kennismaking is, waarna de kist wordt weggevoerd.

In een sfeer van weemoed en vol van het besef van vergankelijkheid brengt Mortier het verloren gegane verleden weer tot leven. Met tere, lichte beelden van een overrompelende stilistische schoonheid. JOKE VAN DER KAMP

■ *Sluiterijd* ■ Erwin Mortier
■ Amsterdam: Cossee
■ ISBN 90 593 6006 0 ■ € 18,90